

ETELÄ-AFRIKKA

METSÄSTÄJÄN MAANPÄÄLLINEN PARATIISI

HARVAAN ALKAA KÄYDÄ SE METSÄSTÄJIEN JOUKKO, JONKA SILMÄÄN TAI KORVAAN EI OLE OSUNUT JONKINLAISTA TARINAA AFRIKAN RIISTARIKKAISTA METSÄSTYSMAISTA. HUULTA HEITETÄÄN SAUNAILLOISSA JA TARINAT KIERTÄVÄT VÄRIKKÄINÄ ERÄNUOTIOIDEN YMPÄRILLÄ. HYLSEJEN KILINÄN LOMASSA VILAhtelevat sanat NAMIBIA, ZIMBABWE JA ETELÄ-AFRIKKA.

TEKSTI: HENRI VIITANEN

Jotkut metsästystarinoiden kertojista ovat paikan päälle itsekkin uskaltaneet, ja vielä useimmat tuntevat jonkun, jonka seinällä koreilee joku Afrikasta kotoisin oleva komea trofee. Yhteisenä tekijänä tarinoille on usein hillitön hinku palata takaisin. Seuraava reissu on jo työn alla tai ainakin ajatuksissa. Se viestii siitä, että jotain erityistä matkoihin liittyy.

Kohdemaita on listalla lukuisia, ja riistalajiluetelo on lähes loputon. Vähintäänkin yhtä suurena tekijänä mainittakoon ne henkilökohtaiset kokemukset ja muistot, joita noihin matkoihin liittyy. Jokainen kokee Afrikan eri tavalla, mutta kylmäksi se ei jätä ketään. Tämän ovat sadat suomalaismetsästäjät tarinoidessaan todistaneet. Tiedonnäköä tyydytetään lehtiä ja kirjoja lukemalla, ja kuin kirsikkana kakkua koristaa nykypäivän ihmema, Internet.

Internetistä löytyy paljon tietoa ja upeita kaatokuvia. Väkisinkin salaa ajattelee, miltä itse näyttäisi komean saaliin takana poseeraamassa. Suomalaisten matkailu rakkaan metsäsysharrastuksensa perässä lisääntyy vauhdilla. Kotimaiset matkanjärjestäjät ovat tehneet matkustamisesta helppoa ja turvallista, ja viime vuosien kasvunopeus ja kävijämäärät ovatkin lyöneet aikaisemmat lukemat kirkkaasti laudalta. Koska Afrikan valtava manner tarjoaa mitä erikoisimpia metsästyskohteita ja riistalajeja käsien ulottuville, on se vakiinnuttanut paikkansa metsästäjien kohteena

siltoin kun nokka suunnataan Suomen rajojen ulkopuolelle. Kiinnostuksen kasvaessa kasvaa myös tarjonta. Etelä-Afrikka on kohdemaista ylivoimaisesti suosituin.

ETELÄ-AFRIKAN TASAVALTA

Etelä-Afrikan historia on yhtä värikäs kuin sen luontokin. Alueen ensimmäisiä asukkaita olivat Busmannit, ja 1400-luvulla pohjoisesta saapuivat Bantut. Heidän jälkeläisensä tunnetaan nykyään Xhosina ja Zuluina. 1600-luvulla Eurooppalaiset polkaisivat saappaansa Etelä-Afrikan kamaralle ja ovat asuttaneet maata siitä lähtien. Kaikkiaan asukkaita on n. 47 miljoonaa joista n. 10% on valkoihoisia.

Maata on siunattu suurilla luonnonrikkauksilla ja se toimii Afrikan mantereiden eteläisenä talouden moottorina. Valtion vauraus vetää puoleensa myös naapurimaiden väestöä ja jotkut oikaisevat uusille työmaille jostain passintarkastuspisteiden välimaastosta ja viettävät aikaansa maassa laittomasti asuen. Menneiden vuosien välikohtaukset ja apartheid-lait ovat synkistäneet tämän kauniin valtion julkisuuskuvaa. Nämä ajat ovat kuitenkin takanapäin ja valtio kehittyy vauhdilla, pakotteista ja kauppasaarroista vapautuneena.

Etelä-Afrikka on suuri valtio. 1 219 912 km² jakautuu yhdeksään Provinssiin: Eastern Cape, Free State, Gauteng, Kwazulu-Natal, Limpopo, Mpumalanga, Northern Cape, North West ja

Western Cape. Se myös "nielaisee" sisäänsä kaksi maata, Swazimaan ja Lesothon.

"EUROOPPA AFRIKAN MANTEREELLA"

Etelä-Afrikkaan suuntaavan metsämiehen istumalihakset koeponnistetaan jo menomatalla. Suoria lentoja Helsingistä Johannesburgiin ei ole, niinpä matka kulkee yhden välilaskun kautta. Yleisimpiä vaihtopaikkoja ovat Frankfurt, München, Pariisi ja Lontoo. Lista jatkuu ja asia riippuu paljolti siitä, mihin lentoyhtiöön matkalaiset ovat päätyneet. Valinnanvaraa on, sillä kaikki suuret lentoyhtiöt lentävät Johannesburgiin. Taivaallaoloaika kertyy yhteensä n.12 tuntia. Loppupelissä matka hu-rahtaa ohi nopeasti ja yölennolla voivat onnekkait muutaman tunnin torakahtaakin.

Aamukahvin jälkeen kirkas auringonpaiste toimittaa matkustajat tervetulleeksi Etelä-Afrikan ilmatilaan. Koneen ikkunasta voi hämmästellä maaston muotoja ja pyöreitä rinkuloita, jotka myöhemmin osoittautuvat pelloiksi joita pyörivät kastelujärjestelmät pitävät elinvoimaisina. Kun lastutelineet osuvat kiitoradan pintaan ja lentoterminnaali hahmottuu näkökenttään, selviää, että villillä Afrikallakin on nykypäivän tahtiin sykkivä sydän. Johannesburgin vilkas liikenne ja suuret hotelli ja kasinokompleksit viestittävät suuren maailman sanomaa, ja sitähan se onkin.

Johannesburgissa raha virtaa ja kaikki palvelut löytyvät. Kännykät toimivat ja nettiin pääsee lähes

joka farmilla. Se helpottaa yhteydenpitoa ulkomaailmaan ja mahdollistaa täsmällisen palvelun. Kehittyneet yhteiskunta luo tukevan pohjan maan räjähdysmäisesti kasvavaa matkailua varten. Luotamuksen osoituksena maahan on suunniteltu jalapallon MM-kisat vuodelle 2010.

Etelä-Afrikan matkanjärjestäjät hallitsevat matkailubisnestä laajasti rajojensa ulkopuolellakin ja toimivat suunnan näyttäjinä naapureilleen. Tekniikka ja kehitys eivät kuitenkaan häiritse luonnon ja eläimistön loistetta mutta ojentavat auttavan kätensä silloin, kun apua tarvitaan. Luonnon asukkaat eivät elektroniikasta piittaa ja heidän hälytyskellonsa soivatkin murtohälytymiä helpommin.

MIELLYTTÄVÄ ILMASTO JA HENKEÄSALPAAVAT MAISEMAT

Useille sana ”Afrikka” tuo mieleen pahtavan auringon, tasaista savannia ja pikku kylät savimajoinen. Todellisuudessa Etelä-Afrikka on yksi monipuolisimmista matkakohteista maailmassa, josta jokainen varmasti löytää mieleisensä paikan niin ilmaston kuin maastonmuotojenkin suhteen. Ilmasto muuttuu länsirannikolta itärajalle matkatesa välimeren ilmastosta subtrooppiseen ilmastoon, ja viinitarhat vaihtuvat ylängöiksi ja taas upeiksi vuoriksi, kanjonien ja vesiputousten värittämänä. Hiekka-aavikko ja tasaiset pensassavannit kuuluvat myös ”pakettiin”, ja maata voi hyvällä omalätunnolla kutsua paikaksi, joka kätkee sisäänsä monta eri todellisuutta. Maaston ja ilmaston vaihtuessa muuttuu myös metsästettävien lajien kirjo.

Matkanjärjestäjien lajiluetteloihin on usein merkitty tähti tai kaksi joidenkin lajien perään ja selitys löytyy sivun alareunasta, jossa kerrotaan lajien löytyvät esim. Free Staten metsästysalueelta. Jos mieli kaataa jonkun tietyn lajin, sen saatavuus on hyvä varmistaa matkan varausvaiheessa.

METSÄSTYS ETELÄ-AFRIKASSA

Villit mielikuvat sarvikuonojen perässä kaahaavista metsästäjistä ja norsunluuta kuljettavista vankureista ja kuorma-autoista ovat vanhojen safarielokuvien alitajunnasta tuomia muistoja. Nuo ajat ovat takanapäin, ja usein nämä mielipiteitä jakavat kuvaukset ”jahdeista” ovat enemmän tai vähemmän väritettyjä. Kiistämätön totuus on, että ihmisen käden kautta on hävitetty useampia lajeja lähes sukupuuttoon, ja osa onkin kadonnut pallotamme iäksi.

Jo tapahtuneista typeryyksistä on viisastuttu ja tänä päivänä metsästys on Afrikassa tarkoin säädeltyä ja valvottua toimintaa. Etelä-Afrikan riistakannat voivat paremmin kuin koskaan, ja katoamisen partaalla olleita lajeja on saatu elvytettyä takaisin elinvoimaisiksi metsästäjien toimesta. Hyvänä esimerkkinä tästä on bontebok.

Etelä-Afrikassa metsästetään ns. riistafarmeilla. Nämä riistareservaatit ovat suuria aidattuja alueita, joilla riistaa hoidetaan esimerkiksi ja kansainvälinen trofeemetsästys on osa riistanhoito-ohjelmaa. Alueet ovat yksityisomistuksessa ja riista on maanomistajan omaisuutta. Alueiden koot vaihtelevat suuresti eri järjestäjien välillä. Metsästyksessä

käytetään yleisesti useita ”farmeja” joita kutsutaan toimilupa-alueiksi. Koska maanomistajat hallitsevat riistaansa, heillä oikeus hinnoitella omat jahntinsa. Ennakkoluuloista poiketen metsästys on kohtuuhintaista, jopa edullista useisiin Euroopan maiden jahteihin verrattuna.

Ilman rekisteröityjä ammattilaisia metsästys on mahdotonta. Etelä-Afrikan laki määrää, että ulkomaalaisille tarjotun jahdin järjestäjän pitää olla rekisteröitynyt matkanjärjestäjä (outfitter) ja metsästäjän mukana maastossa rekisteröitynyt ammattimetsästäjä (PH, eli professional hunter). Rekisteröityäkseen heidän tulee käydä asianmukaiset koulut ja läpäistä viranomaisten valvoma pääsykoe.

Heidän lisäksi jahtiin osallistuvat jäljittäjät (tracker). Järjestäjän tehtäviin kuuluu järjestää asialliset puitteet metsästykselle. Niihin kuuluvat mm. kuljetukset, majoitus, ruokailut, vaatehuolto, ensiapu- ja palontorjunta, sekä tarvittavien ammattimetsästäjien palvelut. Useimmat järjestäjät ovat myös ammattimetsästäjiä ja päinvastoin, joten minimissään yksi yhteyshenkilö voi täyttää lain kirjaimen, ja hoitaa koko homman asianmukaisesti päätökseen.

Ammattimetsästäjän tehtävä on opastaa asiakasta maastossa, ja valvoa, että metsästys tapahtuu laillisesti ja muutenkin hyvien tapojen mukaisesti. Hänen kuuluu huomioida jokaisen asiakkaan henkilökohtaiset tarpeet ja mahdolliset metsästystarpeet rajoittavat tekijät sekä ampumatilanteessa osoittaa ammuttava eläin asiakkaalle. Eettisiä sääntö-

jä noudatetaan, eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Saalis pyritään saamaan aina talteen mahdollisimman pian.

Joskus korviin kantautuu tarinoita ammattimetsästäjistä, jotka ampuvat asiakkaitensa eläimiä silmät innosta leiskuen. Tämä on typerää ja epäammattimaista. Työnsä taitava PH puuttuu peliin ainoastaan, jos eläin on vaarassa kadota tai se aiheuttaa vaaratilanteen jahtiin osallistuville. Turvallisuus on aina tärkeintä. Näihin asioihin on asiakkaalla myös mahdollisuus vaikuttaa, ja yksilöllisistä pelisäännöistä voi sopia ennen jahtia.

Jahtiin osallistuvan ryhmän täydentää jäljittäjä. Jäljittäjät ovat poikkeuksetta tummaihoisia paikallisia ja todellisia luonnon tuntijoita, joiden taidot hämmästyttävät kerta toisensa jälkeen. Jo heidän toimiansa seuraaminen olisi hyvä syy suunnata Afrikan jahtimaille. Jäljitystaidot kulkevat suvussa isältä pojalle ja monet heistä tietnaavat sillä elantonsa. He viettävät elämänsä lähellä luontoa ja kasvavat osaksi sitä. Jäljittäjien kyky lukea eläinten maastoon jättämiä jälkiä on uskomaton.

Jäljittäjät osallistuvat jahtiin yleensä alusta asti, ennen laukausta ja sen jälkeen. Usein tarkkasilmäisinä he bongaaavat heinän sekaan piiloutuneen pahkasian tai kirjaimellisesti jäljittävät suuren trofeuroksen satojen jälkien sekamelskasta siivilöiden. Kirkkaimpana tähtenä he loistavat kuitenkin silloin, kun eläintä on haavoitettu. Kun eläintä on jäljitetty kilometritolkulla ja pimeä, väsymys ja epäusko alkavat painaa hartioita kumaraan, asi-

akas luopuu jo toivosta ja alkaa epäillä jäljittäjän taitoja. Huolestuneen ilmeen oikein tulkannut jäljittäjä osoittaa hiekanjyvään tai heinänkorteen kuivanutta mikroskooppista veripisaraa ja kuittaa epäluottamuslauseen leveällä hymyllä. Parin kymmenen metrin päästä tavoiteltu eläin löytyykin ja jäljittäjältä taotaan nikamat taas oikeaan järjestykseen. Nämä ovat niitä onnistumisen hetkiä, jolloin kulttuurieroilla ja äidinkielellä ei ole mitään merkitystä ja hymyilevä joukko palaa autolle iloisen puheensorinan saattamana.

Yleensä ryhmään kuuluu kaksi metsästäjää, yksi PH ja jäljittäjä. Tämä jahtimuoto kuvataan usein lyhenteellä 2x1. On mahdollista valita myös ns. 1x1 jahti jolloin metsästys tapahtuu yhden metsästäjän, PH:n ja jäljittäjän muodostamassa ryhmässä. Metsästysmuoto on hyvä päättää jo matkan varaamisvaiheessa, jotta järjestäjä osaa varautua asiaan. 1x1 metsästys on luonnollisesti hienaa hinnakkaampaa, koska järjestäminen vaatii enemmän henkilökuntaa.

Molemmat metsästysmuodot toimivat. Valinta on enemmän asiakkaan omista tarpeista kiinni ja se jakaa mielipiteitä molempiin suuntiin. Pareittain metsästävät saavat kokea jännityksen myös kaverinsa tilanteista ja tarjoaa mahdollisuuden ottaa kuvia jahtitilanteista. Yksin metsästävät saavat suunnitella omat kuvionsa ja voivat halutessaan hyödyntää jokaisen riistatilanteen. Molemmissa on puolensa.

Metsästyksen jälkeen PH kirjaa kaikki yksityiskohdat omaan asiakasrekisteriinsä. Paperin

merkitään asiakkaan, järjestäjän ja ammattimetsästäjän tiedot, käytetyt metsästysalueet, kaadetut eläinlajit, kappalemäärä ja sukupuoli sekä tiedot siitä, mitä trofeita eläimistä valmistetaan ja mille eläintentäyttäjälle ne kuljetetaan.

Asiakas saa oman kappaleensa, yksi lähetetään viranomaisille ja yksi jää ammattimetsästäjän rekisteriin jonka hän on velvollinen säilyttämään. Tämä asiakirja tarvitaan kun trofeita varten haetaan maastavientilupaa. Jos jostain onnistuu löytämään ”puoskarin”, joka operoi ilman tarvittavia lupia, jäävät hänen kanssaan kaadetut trofeet takuuvarmasti Afrikkaan. Erityisen tarkkana kannattaa olla, jos tähtäimessä on esimerkiksi leopardi, jonka metsästämiseen eivät pelkästään maanomistajalta saadut lupaukset riitä.

Trofeen maastavientiin tarvitaan em. asiakirjojen lisäksi valtion lupaviranomaisilta etukäteen anottu lajikohtainen metsästyslupa. Valtaosa maanomistajista ja metsästyksen järjestäjistä ovat rehellistä porukkaa, mutta suureen joukkoon mahtuu monenlaista. Metsästysmatkoihin erikoistuneet matkatoimistot ovat perehtyneet byrokraatiin, ja kaikki paperityöt kuuluvat heidän palveluidensa piiriin.

Matkatoimistojen listoilla olevat kohteet ovat myös Suomalaisten tuntemia ja suositukset alueista saa varmasti joltain alueella vierailleelta Suomalaiselta. Matkanjärjestäjiä koskee vastuu ja matkanjärjestäjän velvollisuudet, joten mahdollisissa ongelmatilanteissa voit kääntyä heidän puoleensa. □